Toepassen en afwijken van aanbevelingen in richtlijnen

Hoe helpen richtlijnen jou in je werk?

- Ze ondersteunen bij het maken van onderbouwde keuzes in de dagelijkse zorgpraktijk
- Ze maken inzichtelijk waarop het handelen in de zorg is gebaseerd
- Ze zorgen voor vergelijk bare zorg voor zorgvragers

Hoe pas je aanbevelingen uit richtlijnen goed toe?

Richtlijnen hebben juridisch betekenis, maar het zijn geen wetten of voorschriften die je altijd móét volgen. De aanbevelingen in de richtlijn geven aan wat voor de grootste groep zorgvragers uit de richtlijn de beste zorg is. Aanbevelingen zijn dus niet voor iedere zorgvrager even passend. Het is belangrijk te kijken wat passende zorg is voor de individuele zorgvrager. Soms is het dan nodig of wenselijk af te wijken van een aanbeveling. De ruimte om af te wijken van een aanbeveling hangt ook af van de manier waarop deze geformuleerd is. De formulering laat zien hoeveel ruimte er is om af te wijken:

Sterke aanbeveling,beperkteruimte

Sterke aanbevelingen zijn 'directief' geformuleerd: "Doe dit", "Geef instructies", "Overleg met" etc. De voordelen van de aanbevolen interventie of aanpak zijn voor bijna alle zorgvragers groter dan de nadelen. De meeste zorgvragers zullen daarom voor deze aanbevolen optie kiezen.

Zwakke aanbeveling, meer ruimte

Zwakke aanbevelingen zijn minder 'directief' geformuleerd en beginnen vaak met "Overweeg…". Voor de meeste zorgvragers heeft de aanbevolen interventie of aanpak meer voordelen dan nadelen. Wordt een interventie afgeraden? Dan zijn de nadelen van die interventie voor de meeste zorgvragers groter dan de voordelen. De keuze zal vaker afhankelijk zijn van persoonlijke waarden, voorkeuren en de situatie van de zorgvrager.

Als je bij een individuele zorgvrager van de richtlijn afwijkt om passende zorg te kunnen bieden, doe dit dan in samenspraak met de behandelaar (waar relevant) en zorgvrager (en/of naasten). Leg ook altijd vast in het dossier om welke redenen van de richtlijn wordt afgeweken en met wie dit besproken is.

Afwijken kan of moet bijvoorbeeld wanneer:

- De aanbeveling niet past bij de individuele situatie van de zorgvrager.
- De zorgvrager afziet van een in de richtlijn geadviseerde interventie.
- Een (lokale of regionale) innovatie of ontwikkeling vraagt om tijdelijke afwijking.
- Personele of materiële schaarste het volgen van de richtlijn onmogelijk maakt.*
  **Er wordt momenteel gewerkt aan de aanpak voor het afwijken van richtlijnen bij personele en materiële schaarste.*

Afwijken van de richtlijn vanwege een lokaal of regionaal initiatief

Als er lokaal of regionaal de wens is voor een initiatief (innovatie of ontwikkeling) dat in tegenspraak is met de richtlijn, dan is het belangrijk om:

- Bij V&VN via richtlijnen@venvn.nl aan te geven dat de aanbeveling aangepast zou moeten worden. Doe dit beargumenteerd.
- Gegevens te verzamelen over het initiatief.
- Aandacht te houden voor veiligheid en deze ook te monitoren en te evalueren.

Lees in het document *'Toepassen en afwijken van aanbevelingen in richtlijnen'* de uitgebreide uitleg van de benodigde stappen.

Dit document is opgesteld in samenwerking met de Federatie Medisch Specialisten en het Nederlands Huisartsen Genootschap. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd steunt de inhoud van dit document.